ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΟ 1^{Ο} ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟ ΑΙΩΝΑ.

ΘΕΜΑ Α1

Α.1.1 Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή όχι, γράφοντας στο τετράδιο σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση.

1. τα «τσιφλίκια» της Αττικής ήταν μια από τις κυριότερες αιτίες για τις κοινωνικές εντάσεις της εποχής.
2. το 1907 ψηφίστηκαν νόμοι που επέτρεπαν στην εκάστοτε κυβέρνηση να απαλλοτριώνει μεγάλες ιδιοκτησίες
3. στις εισαγωγές τα αγροτικά είδη αντιπροσώπευαν σταθερά το 1/3 του συνόλου
4. προς το τέλος του 18^{ου} αιώνα άνοιξαν οι δρόμοι προς την Αμερική
5. η Εθνική Τράπεζα ιδρύθηκε το 1927

μονάδες 10

Α. 1.2 Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- βενιζελισμός
- εθνικές γαίες
- μεγάλη Ιδέα

μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Α.2.1

Τι γνωρίζετε για τα αίτια που δεν αναπτύχθηκε η βιομηχανία στην Ελλάδα κατά τον 19^{ο} αιώνα;

Μονάδες 15

Α. 2.2

Ποιες ήταν οι εξωτερικές συνθήκες που άλλαξαν την συμπεριφορά των κεφαλαιούχων της Διασποράς προς τους Έλληνες;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις και τις πληροφορίες των παραθεμάτων που σας δίνονται, να αναφερθείτε στα οφέλη της Ελλάδας από τους Βαλκανικούς πολέμους, αλλά και στα προβλήματα που προέκυψαν από την ενσωμάτωση των νέων περιοχών στον εθνικό κορμό.

Μονάδες 25

Κείμενο Α

Μολονότι η Ελλάδα βγήκε υπερχρεωμένη από τους Βαλκανικούς Πολέμους, η ελληνική οικονομία έδινε κάποια σημεία ανόρθωσης, οφειλόμενα ίσως στην αναθέρμανση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς το κράτος μετά τη γενική ευφορία που δημιούργησαν οι σαρωτικές στρατιωτικές επιτυχίες, επιτρέποντας στον ελληνικό λαό να ατενίζει το μέλλον με πρωτόγνωρη αισιοδοξία{…}

Ό,τι συνέβαλε τα μέγιστα στο κλίμα σιγουριάς και αισιοδοξίας ήταν ο ενθουσιασμός για τις στρατιωτικές επιτυχίες[…]. Η παραγωγική δυνατότητα όσων περιοχών προσαρτήθηκαν και η παρεπόμενη επέκταση της εσωτερικής αγοράς ασφαλώς προοιωνίζονταν λαμπρό μέλλον{…}. Επιπλέον, οι στρατιωτικές επιτυχίες υπαγόρευαν τη διαρκή πολεμική ετοιμότητα των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων για την προάσπιση των νέων εδαφών, αφού τόσο η Τουρκία όσο και η Βουλγαρία δεν θα αποδέχονταν μάλλον τις εδαφικές του απώλειες. Η επέκταση όμως της αμυντικής θωράκισης της Ελλάδας αναπόφευκτα καταπονούσε την οικονομία της.

Κείμενο Β

[…] Το 1913 η ύπαιθρος της Ηπείρου, της Μακεδονίας και της Θράκης έμοιαζε περισσότερο με την νοτιοελλαδική ύπαιθρο των αρχών του 19ου παρά με εκείνη των αρχών του 20ου αιώνα. εκτεταμένα έλη κάλυπταν τις πεδινές περιοχές, η ελονοσία ενδημούσε, η πληθυσμιακή πυκνότητα ήταν χαμηλή. Κυρίαρχη μορφή ιδιοκτησίας ήταν τα τσιφλίκια, που συνδυάζονταν με την ημινομαδική κτηνοτροφία. Η οικονομία των νέων επαρχιών αντιμετώπιζε πρόσθετα προβλήματα κι απ' το γεγονός ότι έως τότε ήταν προσανατολισμένη προς τα οικονομικά και πολιτικά κέντρα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από τα οποία είχε αποκοπεί.

Επιπλέον, στις νέες βόρειες επαρχίες κατοικούσε ένα μωσαϊκό από διαφορετικές φυλετικές και θρησκευτικές ομάδες.

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τις παρακάτω πηγές και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:
α) να επισημάνετε τους λόγους της μετανάστευσης των Ελλήνων, κυρίως στις ΗΠΑ, στα τέλη του 19ου αιώνα.
β) να προσδιορίσετε την έκταση της μετανάστευσης συγκρίνοντάς τη με τις ανάλογες ευρωπαϊκές της ίδιας περιόδου και τα οφέλη που προέκυψαν για την ελληνική οικονομία ως τις αρχές του 20ου αιώνα.

ΠΗΓΗ 1

Η παραγωγική έκρηξη και η κατάρρευση του εμπορίου της ελληνικής σταφίδας ενέτειναν την υπερατλαντική μετανάστευση από τις σταφιδοπαραγωγικές περιοχές, καθώς και από τις γειτονικές, οι οποίες τους έστελναν εποχικούς εργάτες. Η ελληνική σταφιδοπαραγωγή είχε επωφεληθεί από την επιδημία φυλλοξήρας που είχε πλήξει τα γαλλικά αμπέλια γύρω στα τέλη της δεκαετίας του 1860 και είχε αποδεκατίσει τη γαλλική παραγωγή. Η Ελλάδα κινήθηκε με τρόπο ώστε να καλύψει το κενό στην παγκόσμια αγορά, όπου οι τρεις κύριοι αγοραστές ήταν η Μεγάλη Βρετανία, η Γερμανία και η Ρωσία. Καθώς οι τιμές του εξαγόμενου προϊόντος ανέβηκαν στα ύψη, η σταφιδοκαλλιέργεια αντικατέστησε την ελαιοκαλλιέργεια, όπως και την

καλλιέργεια σιτηρών…Η ευημερία αφορούσε πρωτίστως τους σταφιδεμπόρους και τους τοκογλύφους και έλαβε τέλος τη δεκαετία του 1890.

Ιστορία της Ελλάδας του 20ου αιώνα, Αλ. Κιτροέφ

ΠΗΓΗ 2

Μετανάστευση προς τις ΗΠΑ (1880-1920)

Χώρες	**Αριθμός μεταναστών**	**Πληθυσμός των χωρών το 1910**	**Ποσοστό επί της εκατό**
Ελλάδα	370.000	2.800.000	13.2
Ιταλία	4.776.000	34.700.000	12,7
Ισπανία	109.000	20.000.000	0,5
Πορτογαλία	203.000	5.500.000	3,7
Ρουμανία	85.000	7.200.000	1,2
Βουλγαρία	65.000	4.300.000	1,5

Κ. Τσουκαλά, *Εξάρτηση και αναπαραγωγή*

ΠΗΓΗ 3

« Προλάβετε οι αρμόδιοι τα περαιτέρω, διότι το πολύ της θλίψεως γεννά παραφροσύνη, η δε λαϊκή παραφροσύνη εμφυλίους πολέμους…» γράφει η Ακρόπολη (εφημερίδα της εποχής) στις 17 Σεπτεμβρίου του 1893, αναφερόμενη στο κύμα των πτωχεύσεων και των πλειστηριασμών που σαρώνει τις σταφιδοπαραγωγούς περιοχές της Πελοποννήσου μέσα στην ατμόσφαιρα της σοβαρής οικονομικής κρίσης που έχει ξεσπάσει από τις αρχές του έτους. Η μεγάλη σταφιδική κρίση που εμφανίστηκε ως απόρροια της μονοκαλλιέργειας και της μονοεξαγωγής της σταφίδας, με δεδομένα τη γενική οικονομική δυσπραγία της χώρας (υπερδανεισμός και αδυναμία πληρωμών) και τις διεθνείς αντίξοες συγκυρίες (ύφεση ευρωπαϊκών οικονομιών, κλείσιμο γαλλικής αγοράς στην κορινθιακή σταφίδα), είναι ένα σύνθετο φαινόμενο και ένα από τα μείζονα ζητήματα της ελληνικής ιστορίας του τέλους του περασμένου αιώνα. Πριν από το 1893 είχαν σημειωθεί και άλλες σταφιδικές κρίσεις , μικρότερης όμως εμβέλειας, τις οποίες τα πολύπλοκα δίκτυα οργάνωσης της καλλιέργειας και εμπορίας της σταφίδας είχαν ξεπεράσει με εξισορροπιστικούς μηχανισμούς, που όμως αυτή την φορά κατέρρευσαν: η κρίση που άρχισε το 1893 ήταν βαθιά, με σοβαρότατες δημοσιονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνέπειες. Τον αντίκτυπό της τον αισθάνθηκε η κοινωνία στο σύνολό της και ολόκληροι πληθυσμοί έφθασαν στα όρια της έσχατης ένδειας.

www. tovima.dolnet.gr

ΠΗΓΗ 4

Στον πελοποννησιακό και αθηναϊκό Τύπο δημοσιεύονταν τακτικά ιστορίες όπου περιγραφόταν ο πλούτος αγροτικών περιοχών, χάρη στα εμβάσματα ή την επιστροφή των ίδιων των μεταναστών. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι στα συγκεκριμένα παραδείγματα περιλαμβανόταν η παρακμή της τοκογλυφίας στις επαρχίες, χάρη στα διαθέσιμα σε αυτές τις περιοχές κεφάλαια, τα οποία στέλνονταν από το εξωτερικό. Στην Πελοπόννησο τα εμβάσματα προκάλεσαν την αναγκαστική πτώση των επιτοκίων από 25% σε 6-8% και την ουσιαστική εξαφάνιση των δανειστών που είχαν αρχίσει να πλουτίζουν. Επίσης αυξήθηκε η αξία της γης και της εργασίας.

Ιστορία της Ελλάδας του 20ου αι., Αλ, Κιτροέφ